

in den geest en te verwerkelijken in de stof. De arbeidsvreugde van den ingenieur bestaat in het mogen bezig zijn, in het mogen worstelen met de technische idee. Er wordt in het boekje nauwelijks een halve bladzijde geredeneerd over het nut dier brug, maar het geheele boekje door over de blijdschap het werk te mogen maken. Het in het uitzicht gestelde nut maakt den hoofdingenieur niet zoo blij als de wetenschap, dat hij een stukje natuur gaat beheerschen.

Geef den uitvinder een werkbasis, dat wil veelal zeggen: schep finantieel de mogelijkheid van het werk (een mogelijkheid die als regel te voorschijn komt uit het handelselement van den zaakdienst) en niets zal meer verhinderen de totstandkoming van het werk. Dat de uitvinder niet behoeft om te slagen de wetenschap, dat hij met zijn werk, als het klaar is, een maatschappelijk nut sticht, komt ook wel duidelijk te voorschijn in den allerlaatsten tijd. Bezien wij een enkele schepping der moderne techniek.

De ingenieurs, die de „Normandië” hebben gebouwd, kunnen bezwaarlijk hun élan te danken hebben gehad aan het vooruitzicht, dat hier een werk van uitnemende beteekenis voor het leven van de gemeenschap werd verricht. Reeds van te voren stond het vast, dat er voor dit schip niet voldoende passagiers zouden zijn, zoodat het schip als zoodanig niet beantwoordt aan het doel. Het voorziet niet in een behoefte. Het is een machtige demonstratie van scheppingsdrang. Natuurlijk kon het schip niet worden gebouwd, alvorens er een werkbasis was; nationale trots en nog andere omstandigheden hebben die werkbasis geleverd.

Ik wil hier ook wijzen op de nimmer halt houdende automatisering van de telefonie. Wel te verstaan de interlocale automatisering. Waarmede thans een aanvang is gemaakt hier in Nederland. Men kan bij dit werk m.i. niet spreken van een zoodanig nut voor de gemeenschap, dat daar de schepping van dit reuzenwerk uit kan worden verklaard. Ja, ook worden de ingenieurs niet geremd door de groote kapitaalinvesteeringen, die zulk een werk noodig maakt; ook niet door de overweging, dat een groot deel van het benoodigde geld naar het buitenland gaat, daar hier de apparaten niet kunnen worden gemaakt. En zoo is er meer.

Men houde vooral in het oog, waarom het bij dit alles te doen is.

De eigenlijke impuls bij het technisch scheppende werk is de door God in den mensch gelegde scheppingsdrang. De mensch gaat voort de natuur te onderwerpen. Hij stelt ter beschikking van den evenmensch het technisch product, dat ethisch onbepaald is. Dat eerst zijn ethische bepaling vindt bij verdere instantie van den zaakdienst. „Niets”, zegt Lilje, „dat God ons schenkt, ter ontplooiing van het menschelijk leven en de onderlinge verhouding van de menschenkinderen, is ethisch neutraal” ¹⁾. Neen; ik ben het daarmee

¹⁾ Das Techn. Zeitalter, pag. 90.